

KARTA PRZEDMIOTU

- Dane podstawowe**

Nazwa przedmiotu	Psychologia różnic indywidualnych
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	<i>Psychology of Individual Differences</i>
Kierunek studiów	Psychologia (Psychologia Wspierania Jakości Życia oraz Psychologia Biznesu i Przedsiębiorczości)
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	Psychologia
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Prof. dr hab. Andrzej Sękowski – wykład Dr Martyna Płudowska – ćwiczenia Dr Barbara Cichy-Jasiocha – ćwiczenia
---	--

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	30	Rok I Semestr II	5
ćwiczenia	30	Rok I Semestr II	

Wymagania wstępne (Wykład)	W1 – Równoległe uczestnictwo w ćwiczeniach z Psychologii różnic indywidualnych
Wymagania wstępne (Ćwiczenia)	W1 – Równoległe uczestnictwo w wykładzie z Psychologii różnic indywidualnych

- Cele kształcenia dla przedmiotu**

C1 – Wprowadzenie studentów w problematykę i specyfikę różnic indywidualnych na tle innych działań współczesnej psychologii.
C2 – Dokonanie refleksji metodologicznej i praktycznej związanej z problematyką inteligencji, twórczości, zdolności, mądrości, temperamentu, stylów poznawczych i myślenia.
C3 – Zdobycie orientacji w podstawowych koncepcjach psychologicznych dotyczących: inteligencji, zdolności, twórczości, temperamentu, motywacji osiągnięć, stylów poznawczych i mądrości.
C4 – Opanowanie umiejętności interpretowania zachowań człowieka ze szczególnym uwzględnieniem różnic indywidualnych w oparciu o poznane teorie.

- **Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych**

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Absolwent ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę dotyczącą problematyki psychologii różnic indywidualnych na tle historii rozwoju psychologii, różnorodnych obszarów badań w zakresie psychologii różnic indywidualnych, zna terminologię i posiada wiedzę dotyczącą teorii charakterystycznych dla psychologii różnic indywidualnych: temperament, inteligencja, style poznawcze, zdolności, twórczość, motywacja osiągnięć, mądrość.	K_W01
W_02	Absolwent ma pogłębioną wiedzę na temat procesów poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych osób twórczych, zna różnorodne uwarunkowania tych procesów oraz współczesne osiągnięcia badań w tym zakresie.	K_W08
W_03	Absolwent zna charakterystykę funkcjonowania osób zdolnych i trudności, które te osoby mogą doświadczać w ciągu swojego życia oraz ma wiedzę o wpływie osobowości i różnic indywidualnych dla funkcjonowania tych osób w różnych środowiskach życia i pracy.	K_W09
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Absolwent potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii różnic indywidualnych do analizowania i interpretowania ludzkich zachowań, potrafi skutecznie wykorzystać wiedzę do oceny specyfiki inteligencji i zdolności.	K_U01
U_02	Absolwent ma rozwinięte umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, potrafi przygotować pracę pisemną, prezentację multimedialną i wystąpienie ustne z zakresu psychologii różnic indywidualnych.	K_U03
U_03	Absolwent potrafi przeanalizować sytuację osoby zdolnej oraz przygotować diagnozę funkcjonowania zdolnego ucznia, w tym ocenić koszty emocjonalne i społeczne wysokich osiągnięć szkolnych oraz udzielić wsparcia w rozwoju uzdolnień.	K_U07
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Absolwent jest gotów, na podstawie zdobytej wiedzy, przyjąć postawę szacunku wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej, okazać zrozumienie dla osób zdolnych i twórczych oraz ich trudności.	K_K05
K_02	Absolwent jest gotów do współpracy z profesjonalistami, których działalność koncentruje się na wspieraniu jakości życia osób wybitnie zdolnych.	K_K07

K_03	Absolwent jest gotów do realizacji celów zawodowych oraz dbałości o prestiż zawodu psychologa, którego działalność koncentruje się na wspieraniu jakości życia osób zdolnych i twórczych.	K_K09
------	---	-------

- **Opis przedmiotu/ treści programowe**

Psychologia różnic indywidualnych – WYKŁAD

Zajęcia 1. Przedstawienie przedmiotu psychologii różnic indywidualnych. Źródła historyczne.

Zajęcia 2. Charakterystyka podstawowych kategorii opisu psychologii różnic indywidualnych.

Zajęcia 3. Inteligencja – definicja, tradycje w badaniach inteligencji, zagadnienie dziedziczenia inteligencji oraz jej rozwoju.

Zajęcia 4. Współczesne koncepcje inteligencji.

Zajęcia 5. Temperament – pojęcie, teorie, znaczenie.

Zajęcia 6. Style poznawcze i ich specyfika, znaczenie stylów poznawczych dla funkcjonowania intelektualnego człowieka, style poznawcze a osobowość, style poznawcze jako sposób realizowania możliwości intelektualnych, związek stylów poznawczych z osiągnięciami szkolnymi i akademickimi, możliwości zastosowania wiedzy dotyczącej stylów poznawczych w poradnictwie psychologicznym.

Zajęcia 7. Style myślenia, specyfika stylów myślenia, zależności pomiędzy stylami poznawczymi i stylami myślenia, związek stylów myślenia z osiągnięciami szkolnymi i zawodowymi, umiejętność dostosowywania stylów myślenia do różnych sytuacji życiowych.

Zajęcia 8. Współczesne tendencje w badaniach twórczości.

Zajęcia 9. Strategie myślenia twórczego oraz przyczyny jego ograniczania.

Zajęcia 10. Rozwijanie zdolności twórczych.

Zajęcia 11. Zdolności specjalne: np. muzyczne, plastyczne, matematyczne, językowe.

Zajęcia 12. Wybitne zdolności, struktura, teorie, uwarunkowania genetyczne i środowiskowe, związek z psychologią inteligencji i osobowości.

Zajęcia 13. Psychologiczna charakterystyka osoby zdolnej. Wybrane zagadnienia psychologicznego wspomagania osób wybitnie zdolnych.

Zajęcia 14. Mądrość jako wymiar psychologiczny.

Zajęcia 15. Psychologia różnic indywidualnych na tle innych działów psychologii.

Psychologia różnic indywidualnych – ĆWICZENIA

BLOK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM OGÓLNYM:

1. Przedmiot materialny i formalny psychologii różnic indywidualnych. Źródła psychologii różnic indywidualnych i główne obszary badawcze.

BLOK POŚWIĘCONY INTELIGENCJI:

2. Naiwne koncepcje inteligencji a koncepcje psychologiczne (hierarchiczne, czynników równorzędnych, biologiczne). Natura czynnika g.

3. Determinanty inteligencji – natura czy kultura? Inteligencja a wybitne zdolności.

BLOK POŚWIĘCONY TWÓRCZOŚCI:

4. Psychologiczne kryteria twórczości. Egalitarne vs. elitarne podejście do twórczości.

5. Twórczość jako transgresja – podejście J. Kozielskiego. Koncepcja interakcji twórczej E. Nęcki. Twórcze „inwestowanie” – koncepcja Sternberga i Lubarta. Jednostka, pole, domena – koncepcja Csikszentmihalyi'ego.

6. Charakterystyka procesów poznawczych, emocjonalnych i motywacyjnych towarzyszących twórczości. Trening twórczości.

7. Metody pomiaru poziomu twórczości. KOŁOKWIUM z zakresu tematycznego zajęć: 1-6.

BLOK POŚWIĘCONY WYBITNYM ZDOLNOŚCIOM:

8. Wybrane koncepcje i modele wybitnych zdolności. Zdolności specjalne.

9. Problemy endogenne i egzogenne uczniów wybitnie zdolnych. Kształcenie egalitarne vs. elitarne – dyskusja. Osiągnięcia szkolne a zdolności umysłowe i osobowość.

10. FILM – zdolności specjalne.

BLOK POŚWIĘCONY TEMPERAMENTOWI, STYLOM POZNAWCZYM, MOTYWACJI OSIĄGNIĘĆ I MĄDROŚCI:

11. Temperament – ujęcie historyczne a ujęcie współczesne. Regulacyjna teoria temperamentu a formalna charakterystyka zachowania. Temperament a osiągnięcia.

12. Koncepcja stylów poznawczych. Związki stylów poznawczych z inteligencją i osobowością. Charakterystyka podstawowych wymiarów stylów poznawczych. Metody pomiaru stylów poznawczych.

13. Motywacja osiągnięć. Pomiar motywacji osiągnięć oraz jej znaczenie dla funkcjonowania człowieka.

14. Psychologia mądrości: związki mądrości z inteligencją, zdolnościami, twórczością, osobowością. Berliński model mądrości. Koncepcja "mądrości jako równowagi" R. Sternberga.

- **Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się**

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	Wykład konwencjonalny Dyskusja Metoda metaplanu	Egzamin / Zaliczenie pisemne Kolokwium / Test Obserwacja Prezentacja	Uzupełniony i oceniony test / Protokół Uzupełnione i ocenione kolokwium / Protokół
W_02	Wykład konwencjonalny Praca z tekstem	Egzamin / Zaliczenie pisemne Kolokwium / Test Obserwacja	Uzupełniony i oceniony test / Protokół Uzupełnione i ocenione kolokwium / Protokół
W_03	Wykład konwencjonalny Dyskusja Praca z tekstem	Egzamin / Zaliczenie pisemne Kolokwium / Test Obserwacja	Uzupełniony i oceniony test / Protokół Uzupełnione i ocenione kolokwium / Protokół
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	Praca zespołowa Giełda pomysłów Gra dydaktyczna	Obserwacja	Uzupełnione i ocenione kolokwium / Protokół
U_02	Praca zespołowa	Obserwacja	Karta oceny pracy w grupie
U_03	Giełda pomysłów Gra dydaktyczna Odgrywanie ról (drama) Praca zespołowa	Obserwacja	Karta oceny pracy w grupie
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Dyskusja Odgrywanie ról (drama) Praca w grupach	Obserwacja	Karta oceny pracy w grupie
K_02	Dyskusja Odgrywanie ról (drama) Praca w grupach	Obserwacja	Karta oceny pracy w grupie
K_03	Dyskusja Odgrywanie ról (drama) Praca w grupach	Obserwacja	Karta oceny pracy w grupie

- **Kryteria oceny, wagi...**

Ocena niedostateczna

(W) – Student nie zna terminów z zakresu omawianych zagadnień.

(U) – Student nie potrafi dostrzec i zinterpretować zachowania człowieka w oparciu o ujawniane różnice indywidualne.

(K) – Student nie jest gotów twórczo wykorzystać zdobytej wiedzy do analizy różnic indywidualnych przy wyjaśnianiu i przewidywaniu zachowań człowieka.

Ocena dostateczna

(W) – Student zna wybrane terminy i zagadnienia z zakresu psychologii różnic indywidualnych.

(U) – Student umie wybiórczo (w stopniu dostatecznym) opisać funkcjonowanie człowieka w aspekcie

różnic indywidualnych.

(K) – Student jest gotów, aby rozumieć potrzebę pogłębiania wiedzy, ale nie potrafi jej skutecznie zrealizować.

Ocena dobra

(W) – Student zna terminy, zagadnienia, teorie funkcjonujące w obszarze psychologii różnic indywidualnych.

(U) – Student potrafi opisać i zinterpretować zachowanie osoby w oparciu o zagadnienia związane

z różnicami indywidualnymi.

(K) – Student jest gotów pracować nad rozwijaniem i pogłębianiem swojej wiedzy z zakresu psychologii różnic indywidualnych.

Ocena bardzo dobra

(W) – Student zna wszystkie terminy, modele, teorie, założenia badawcze związane z zagadnieniami opisywanymi przez psychologię różnic indywidualnych ze szczególnym uwzględnieniem współczesnych jej nurtów badawczych.

(U) – Student potrafi, posługując się wiedzą z zakresu psychologii różnic indywidualnych, opisać, wyjaśnić, przewidzieć, wesprzeć zachowanie i funkcjonowanie osób w ich środowisku przebywania.

(K) – Student jest gotów zastosować w praktyce psychologicznej posiadaną wiedzę do analizy problematyki z zakresu psychologii różnic indywidualnych.

Forma zaliczenia:

- **Psychologia różnic indywidualnych – wykład:** warunek wstępny – uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń

z Psychologii różnic indywidualnych. Egzamin pisemny / test

- **Psychologia różnic indywidualnych – ćwiczenia:** zaliczenie na ocenę: obecność na zajęciach, aktywne uczestnictwo w zajęciach, zaliczenie dwóch kolokwii pisemnych na ocenę przynajmniej dostateczną (3.0).

- **Obciążenie pracą studenta**

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30 – wykład 30 – ćwiczenia
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	45 – wykład 45 – ćwiczenia

- **Literatura**

Literatura podstawowa
<p>Matczak, A. (2007). Style poznawcze. W: J. Strelau (red.), <i>Psychologia. Podręcznik akademicki</i> (t. 2, s. 761-782). Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p> <p>Nęcka, E. (2001). <i>Psychologia twórczości</i>. Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p> <p>Nęcka, E. (2007). Inteligencja. W: J. Strelau (red.), <i>Psychologia. Podręcznik akademicki</i> (t.2, s. 721-759). Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p> <p>Nęcka, E. (2007). Twórczość. W: J. Strelau (red.), <i>Psychologia. Podręcznik akademicki</i> (t.2, s. 783-807). Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p> <p>Pietrasiański, Z. (2001). <i>Mądrość czyli świetne wyposażenie umysłu</i>. Warszawa Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.</p> <p>Sękowski, A. E. (2001). <i>Osiągnięcia uczniów zdolnych</i>. Lublin: Wydawnictwo TN KUL.</p> <p>Sękowski, A. E. (red.). (2004). <i>Psychologia zdolności. Współczesne kierunki badań</i>. Warszawa: Wydawnictwo PWN.</p> <p>Sękowski, A. E. i Klinkosz, W. (red.). (2010). <i>Zdolności człowieka w ujęciu współczesnej psychologii</i>. Lublin: Wydawnictwo TN KUL.</p> <p>Sękowski, A. E., Cichy-Jasiocha, B. i Płudowska, M. (2019). Gifted Education in Europe. W: B. Wallace, D. A. Sisk i J. Senior (red.), <i>The SAGE Handbook of Gifted and Talented Education</i> (s. 507-521). Los Angeles – London: SAGE.</p> <p>Strelau, J. (2007). Temperament. W: J. Strelau (red.), <i>Psychologia. Podręcznik akademicki</i> (t.2, s. 683-719). Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p> <p>Strelau, J. (2010). <i>Psychologia różnic indywidualnych</i>. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.</p> <p>Strelau, J. i Zawadzki, B. (2010). Psychologia różnic indywidualnych W: J. Strelau i D. Doliński (red.), <i>Psychologia akademicka. Podręcznik</i> (t.1, s. 765-846). Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p>
Literatura uzupełniająca
<p>Klinkosz, W. i Sękowski A. E. (2018). <i>LMI - Inwentarz Motywacji Osiągnięć. Podręcznik</i>. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP.</p> <p>Limont, W. i Cieślukowska, J. (red.). (2005). <i>Wybrane zagadnienia edukacji uczniów zdolnych</i>. Kraków: Wydawnictwo Impuls.</p> <p>Nęcka, E. (1999). <i>Proces twórczy i jego ograniczenia</i>. Kraków: Wydawnictwo Impuls.</p> <p>Nosal, Cz. (2003). Temporalność a temperament. W: M. Marszał-Wiśniewska, T. Klonowicz i M. Fajkowska-Stanik (red.), <i>Psychologia różnic indywidualnych. Wybrane zagadnienia</i> (s. 198-211). Gdańsk: Wydawnictwo GWP.</p> <p>Sękowski, A. E. i Klinkosz, W. (2016). <i>IAS Interpersonalne Skale Przymiotnikowe Jerry'ego S. Wigginsa</i>. Pracownia Testów Psychologicznych PTP.</p> <p>Sternberg, R. (2000). <i>Handbook of intelligence</i>. Cambridge: University Press.</p> <p>Sternberg, R. i Davidson, J. (red.). (2005). <i>Conceptions of giftedness</i>. Cambridge: University Press.</p>